

N:o 267.

Af Herr J. A. Åstrand: Om förändrade bestämmelser i nu gällande fattigvårdsförordning.

Bland de frågor, hvilka synnerligen påkalla Riksdagens uppmärksamhet, intager den om fattigvårdens ordnande ett framstående rum. Pligten att understödja utblottade medmänniskor i deras nöd och derigenom mildra från denna härflytande elände har, ifrån att ursprungligen vara ett kärleksverk, fritt från allt yttre tvång, småningom öfvergått till en ända derhän tryckande börda, att den inom kort hotar att inom mången kommun icke lemna någon annan skilnad emellan allmosornas emottagare och tvungna gifvare, än den, att de sednare ännu finnas upptagna i taxeringslängderna. Orsakerna till detta lika beklagliga som behjertansvärda förhållande äro långt flera, än att en utredning af desamma uti en enkel motion skulle kunna ega rum, helst ej blott stad och land utan äfven skiljda orter af den ena eller andra kategorien härutinnan lemna en i flera hänseenden skiljd erfarenhet, men några af dem torde öfverallt återfinnas uti bristande hushållning och omtanke för framtiden, medan helsa och krafter dertill ännu lemna tillfälle. Ingenting kan vara angelägnare än att väcka denna omtanke till lif, der den saknas; att befordra den, der den finnes; men för att detta, hvad landsbygden beträffar, icke blott skall blifva ett för alla önskvärdt, utan ett af alla eftersträfvadt mål, erfordras i främsta rummet, att sjelfva lagstiftningen i ämnet icke härför uppställer oöfvervinnerliga hinder. Så icke blott är, utan så kommer framgent förhållandet att blifva, så länge fattigvården utgör en gemensam angelägenhet för en hel socken. Det distrikt, som innefattas under denna benämning, är visserligen till omfång och folkmängd mycket omvexlande, men det är nästan alltid för stort för att hos dess bättre lottade medlemmar framkalla den omvårdnad och omtanke, som hos dem måste förefinnas för de mindre bemedlades, i främsta rummet arbetarnes, framtid, så framt icke denna i de flesta fall skall blifva en tid af verkligt armod. Huru ofta hör man icke de medlemmar af en socken, hvilka på allt sätt, ofta genom kännbara uppoffringar, söka att trygga sina underhafvande arbetares

ekonomiska ställning, bittert klaga öfver de stora och ständigt vexande bidrag de detta oaktadt måste lemna till socknens fattigvård, emedan andra arbetsbehöfvande medlemmar af samma kommun gå uti alldeles motsatt riktning, samt endast söka att för sig sjelfva upphemta största möjliga gagn af å egorna boende arbetare, men detta oaktadt vid hvarje dessa påkommen nöd blott hänvisa till fattigvårdsstyrelsen. Och denna klagan är befogad. I detta förhållande ligger ett frö till elände och stegrade fattigtaxor, som år efter år skall lemna rikare skördar, derest det icke genom lagstiftningen undanrödjes, och första villkoret härför är, enligt min åsigt, att underlätta socknarnes uppdelning, med afseende å fattigvården, i kretsar eller rotar. En sådan fördelning är visserligen i § 2 af nu gällande fattigvårdsförordning medgifven, men villkoret derför, eller att samtliga vid stämman närvarande skola derpå ingå, omintetgör dess tillämpning, då, såsom erfarenheten visat, alltid någon inom hvarje kommun finner med sin egen fördel öfverensstämmande att motsätta sig en dylik kretsindelning. Denna fråga bör, såsom nu, då den till förnyad pröfning förekommer, bero af enkel röstpluralitet, samt kunna omfatta en rymligare tid än fem år, hvilken endast bör antagas som minimum. Men förutom det, att en gemensam fattigvård i flera hänseenden alltid måste finnas inom hvarje socken, är nödvändigt att i lag bestämma de fall, i hvilka denna gemensamhet skall ega rum, och hvarförutan kretsindelningen skulle blifva för mången fattigunderstödsgifvare ruinerande. För min del anser jag, att en sockens gemensamma fattigvård bör omfatta:

1:o det antal hjon, hvilka hittills brukat inrymmas i socknens gemensamma fattighus;

2:o alla de personer, hvilka, intill den dag kretsindelning beslutats, under någon form uppburit understöd af fattigvården;

3:o idioter och svagsinta personer, hvilka komma i behof af allmänt understöd;

4:o personer, hvilka genom mistad synförmåga, iråkad smittosam sjukdom eller olycksfall, t. ex. benbrott, för kortare eller längre tid blifvit urståndsatta att försörja sig eller de sina;

5:o genom döden borttryckta fäders efterlemnade, medellösa minderåriga barn;

6:o vid indelta arméen eller flottan inskrifvet manskaps hustrur eller minderåriga barn, hvilka, vid mannens frånfälle eller afsked ur tjensten, sakna medel att sig sjelfva försörja; och

7:o oäkta barn, till hvilkas underhåll och uppfostran nödiga medel icke kunna af föräldrarne erhållas.

Med undantag af dessa nu uppräknade fall skulle allt fattigunderstöd ensamt utgå från den krets eller rote, der det påfordrades, hvarvid detsamma dock, i likhet med socknens gemensamma fattigbidrag, alltid borde uppbäras af socknens fattigvårdsstyrelse,

styrelse, samt af denna till de behöfvande utlemnas. Denna kontroll vore nödvändig för att skydda ej mindre gifvaren för obilliga anspråk, än gåfvotagarne för hård eller orättvis behandling.

Der på nu sagda vilkor kretsindelning inom en socken antoges, skulle väl till en början någon väsendtlig skilnad icke märkas i hvar och ens bidrag till fattigvården, men allt efter som de under N:o 2 här ofvan upptagna fattighjon föllo undan, skulle utan tvifvel ej mindre de fattigas ställning förbättras, än tungan af fattigvården minskas; det ena så väl som det andra en naturlig följd af den större både kärlek och allvar, hvarmed detta viktiga ämne komme att behandlas.

Skulle väckt fråga om en sockens indelning i kretsar eller rotar, med afseende å fattigvården, å kommunalstämma afslås, bör det stå hvarje till kommunen skattskyldig och fastighet egande medlem fritt att, efter derom inför stämman gjord anmälan och på härofvan för kretsindelningen föreslagna vilkor, utträda ur den gemensamma fattigvården, så framt å egorna kyrkoskrifna personers antal står minst i samma proportion till hela socknens, som taxeringsvärdet å den fastighet, hvilken sålunda för sig skulle komma att bilda en egen fattigrote, förhåller sig till hela kommunens.

Med stöd af hvad jag här haft äran anföra, får jag vördsamt föreslå, att Riksdagen ville besluta att i underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det nu gällande fattigvårdsförordning måtte omarbetas i här ofvan antydd riktning.

Om motionens remitterande till Utskott anhålles.

Stockholm i Januari 1869.

J. A. Åstrand.